

Aalten M. 9 (H.)

1. astê ho·ander ênê sto·tfogel zîrt bant sê bayê
(iedere roofvogel is een sto·stfo·gêl) | spêrwêr |
2. mên vrmt ook makêr en ka·mêrê·t istê blo·mû
gōan gêtîp (kamêrê·dê meerv.).
3. rêxtêvo·rt en tegênsvo·rdêX spmtse alenênoX
mō·r met mēsinas
4. Amēspa·dû izên lastêX varêk | Amēspa·n (Rots) |
karwê·i | zwō·r |
5. opda·sXip kre·gnzê bêsXimêlt brō·ut (klinker in
de richting van s·u) (ook vêrsXimêlt)
6. dê tîmêrman hê·f nê splintêr mzin vîjêr
7. dê sXîpêr lêktêzin lîpênf
8. mden (met nadruk) fabrik isniks tēze·nê
9. kumi ishi·êr minkmtîp | kume·jashi·ê gezegd
tegen een kind in de school |
10. kasêlê·in do·dōns en gevōns fê·êr gla·zû bi·ê
(glas en glê·skû) | êmpmtjê wordt gebruikt voor
sterke drank |
11. brêjndōns twe kilo· vœgêltjêskarsû (= kleine
kersen) - krieken zijn onbekend | morêlê =
morellen |
12. zêhêpt mêtêr vivû dre· liter vin ôbêma·kt
13. hê·i drê·igê me·j metnê knapêl ook he volme met
nê knapêl teli·f
14. ik hêp zênêkne êze·nê (mv. kne·nê en kne·jê)
kni·nê meerv. v. konijn |
15. vastêlō·vênt vœrt ni fœlê me·r êvîr êvîrt en
êvê·iêrt
16. ik ban blij daknê·t met han met banêgō·nê
17. ik hêbet nê·têdō·nê hê·ê
18. vê· hêfêtêdō·nê - he dêndêr a·nkamp | he kamp
êran |
19. spmê - spmêvêbû - nêspmêjê·gêr (spmêvêbê is
enkv.)
20. ên petê - ên matse - bayê - bôndawt - — - ên
vê·idê (vê·idû is meerv.) - ên pa·dê(n)sto·al
(mv. pa·dê(n)stêl) - ên hêgê - ên kîkfêrs (mv.
kîkfêrsê) - ên pa·nêvlagêl
21. denke·al ma·kên dê helêvê·rêlt anêt fêXtû
êma·kt |
22. îkslo·w kre·lêkês Xêvû (krulû = grote kralen)
23. êgêlant lêt·fœlê ô·ldê sXê·pû avbrê·kû (avbrê·kû
van huizen slo·pû, van auto's, over schepen
spreekt men niet)
24. hêhêf nîmêr êmbê·êt êkrêgû | dê hō·nt hêvêm
êbêtp |
25. gêvme·j twe brêdê ste·nê - brêdêr - dê brêtstê
26. datsta·nbêlt stêto·r net mer vaker istō·r nîmê·r
27. denke·l hêvên lê·vû asnê prî·ns
28. dên dy·vêl isnê·t mden hêmêlêblevû (Rots) en
êble·vânê (Lubberding) | strikzwe·vêls = lucifers |
29. dê sXō·lkmdêr bant metêma·istêr nōze· êwest
30. îkantêX net kumû vê·rak klō·rbânê
31. dê ko·nê zupt gernêslôber (= meel met water aan-
gemengd) (van mensen gezegd drûkt) | zupert =
dronkaard | linko·kû = lîjnkoeken |
32. he kanetXôn arê·idû en varkû - he hêfêt mden
hals | pine |
33. stêkîs nêstêlê mden bêsêm
34. nê· met dêkêgêls vō·rt net mer êspalt | spalû |
35. hê· ik hêbō·w altwêmo·l êrō·pû
36. dêpê·rê is netripê dêr zîtnôgen vitê prî·ê m
37. zê bant fort not la·nt (= bouwland) en nō dœvê·idê
(= weiland)
38. zêhêptam êrstîngêlt hêlêpû opma·kû
39. he zalt net vit sXapû | daka·nœt |
40. zê is dê hêlêftê vanê·r mêlêkwit
41. dêmā·n ook dê ke·al môt zinvi·f bêsXarêmp |
bêva·rû | ênke·al môt far zim vîf darê fê·r gō·ê
42. mdenîsel zwêmp is Xêvê·rêk | mdsXêldê |
43. he hêfalê prō·ts amatêstarekîs | prê·tjês |
44. vê· môt dō·r dê hêlêftê van hêbû ênîlê· dê a·ndêrê
hêlêftê | velê·j = wij (door ouderen nog gebruikt) |
45. hêlêpas da· bêdê opbê·rû
46. ô·nzêmtêlêdêr îso vet azen varêkû | zô dikê as
nêbê·ê |
47. zêdō·t vîet vitstê sprîjû ka·n | vêdasXap | vêdû |
zœvîs vêdû | zê sprîjt |
48. dê bō·mkwêkêr zalden bō·êm êntû (bê·mê is
meerv.)
49. dot êrst dê fenstêrê ook dê ly·kû is dîXtê of to· (êt
ra·m = ruiten met kozijnen)
50. tbgêmtêlun (= luiden) varêdê kerkê - vroXmîsê -
hō·Xmîsê - tlo·f | klêpû |
51. bêtspê·i - kîkêrdrl - (êt bêdê) vêrsprê·idû - y·tlêgû
- — - y·tbrê·idû | dê zê·ktê | - klō·ê ma·kû (bv.
tê·tû) - mêtstê·jû - nê bôteram smê·rû | bôter |
kann = karnen |
52. da·t vîf hêtê·r hō·r lotû afsnîjû
53. zin vader hê·r am zêsjo·ê lûjê nōsXō·lê lotû
gō·ên
54. îkhêbam avêrō·nê amzola·tê lûjzêt va·têr tēgō·n
55. va·lê mō·lû zêj netfalê mîdîsê kontêrî·jê ook m
dê·zêstê·kê | nê mō·lê | mœltjû | grîzêmo·lû |
56. ê·rdûpôtû bant netfalê vê·rt (ê·rdû potû zijn ook
geglazuurd) | sXêrdêgê·i of sXêrdêvarek = aarde-
werk |
57. dê sXî·têr stêd bēdêno·vnt - dên hert (ook nieuwer-
wetse zo genoemd - enkele boeren in de Heurne bak-
ken voor feestdagen nog zelf brood) | pō·l = paal
| dê masîne = het fornuis |
58. îmmert izêtnōXtêkolt amtê katsû ook amtêbalû
(kinderspel)
59. dê kêrsê gaf ên hêldêr lîX - îstnê·t
60. he trêktêpê·rt anzînstart | dê pê·rdê | ook pert mv.
pê·rdê
61. dō· kwamêlê· idêrjê·r nō dê karmse | têvê =
soort zalmes, dat men hoorde te kopen op Borkense
kermis |
62. dê pō·têr zê·i da·t ônzênvênhê·r vólma·ktîs
63. ê·j zagn mœvêl mōr ê·j zê·iê nîks tēgême·j
64. dê zwavêrs zœltXō·uw têragêkumû
65. gō·j vanda·gê net ka·êtp
66. êtsê ô·kXêrnê ke·zê
67. zim mō·têr îs kēpō·t - hê·jrlX a·ndêkântê | kadyk
= kapot | sto·âmfitse en sto·âmrat vroeger |
68. tîsnê varemêndaX êwest êntîs nê zaXtêno·vênt
69. dajanskû lap upblo·stê vō·tê
70. dō·r îs nê bârstê mde·ka·nê
71. îkvôlê da·dêpost nêbrê·f brâX

72. ikhebe pine aminha.te | min ha.te dat meue. |
73. ika.ne mat Xenstivē mensp amagō.n
74. no.skaftit spanwey tperf fo.rdenije ko.rē
75. ikhebe lak ko.ets van vande varmadaXaval
76. de zōne vande ko.annj izok soldo.tewest
77. utinet nōwa.gema.ker te wonn - ne bōge
schietwerktuig en erepoort)
78. dero.zn hebt lajē dōrne
79. ikXelēvēr gm vo.ert fan | gmsnars |
80. tkmtjn vas do.st vrs atsæt kondn dō.pn
81. zino.egn enzino.erne lo.pt | bidōrne kri:gn |
82. ēr de.rntjn is meten mantjn nō et bōsego.ne
Ambroemels te plakn
83. ēris nēspartel vandole.rē
84. he.j zētēn nōke.lōp vaker he.j braln ēty.t -
he.j sXre.uwen hart | nēdo.ēkamdenhals |
85. de mēnsz zōXtēn niks anders asXelten goit
| rikdum *niet vaak gebruikt* - rikē = *rijk* |
86. ērmont is drō.egē fundēdōrst
87. deveX dre.jt - ētsisamē dō.r lajns
88. ikoX fōr de kle.inē jonē ēntramēkn | ēntramēltjn
voor koekjes, brood | kle.inē de.rnē |
89. de bōk is kapōtēgō.ne amatē nē korstē mslīkn
90. zmle.tjn ook vērjn va.skōēt mō.r goit
91. mdēsXemē izētēt bēstē
92. nēsXatēr mot Xō:t kēnn mīkn
93. zōkas nō.r min(ēn) hō:st
94. ikvet nit vō.rikam mō:tXō.n zō.kn
95. nē kulē keldēr isXō:t faret bi:ē
96. ikmost sēnblō:ēt drmkn amantēstarkn
97. ikmot erstē et fe.vō:ar optē de.lē krum | mdē
stal | vō.rgo.jn = (*voeder* voor *het vee*) gooin |
98. min brō.ē vasmō.
99. dēmēlekbu.r mēkne grō.tōrantē
100. de kanēmēlek is dan en zu:ē sty.ram ērmet
vō.ramē
101. vē zōln dēpatē kēnn valn ook drXt Xō:jn mēnyr
| de kulē = *de kuil* |
102. dōr valt niks opamantē markn - a) he. isēky:ē
- b) dasēky.vōrēk | zin vōrēk dutēsēky:ē |
103. he kamp nō.it nē mēny.tēlā:tē
104. mita.lijē bant bōrēgē de vy:ēspe.jt - spe.jn -
kōtsn - brē.kn (*alle 3 overgeven, maar kōtsn is
het platste*)
105. dōrēvi dō.r optēdō.wn
106. mduzēbōrēX hēbtē ēnstak fundēbragē ēva.rn
(*va.rn ook met wagen of kar* | mest fa.rn *op los
paard, fiets rijen* | imbo.ēm | dōtēkam = *Doe-
tinchem* |
107. e.j motōns fēln is kōmp bēkīkn
108. he. is y.t lō.vnēkōmp mētanēdikē knipe
109. de dō.rē is fan bō.kēnhō:lt ēma.kt
110. nēgētrō.uwde vō.uwē mot kēnn nē.jn
111. ikhēphir grēsēzē.jt mō.rtvās Xm go:tsō.āt
| tso.tdēgēnē.t |
112. den brō.uwōr zēX dadētnōXtēdy:ēs amtē bō.uwn
(*ploegen is ook bō.uwn. de stoppels onderploegen
heet brō.kn*)
113. bakn - ik bōkē - e.j bakt - he bakt - bakt he.
ve. bakt - ik bakn - e.bakn - he bakn - ve bakn
ve hebt ēbakn | panēko.kē *niet veel meer
's morgens als ontbijt genuttigd* |
114. be.jn - ik be. - e.jbe.t - he be.t - ve be.t - be.n
ve - ik bō.ē - ik heb ēbō.nē - bō.nzē o.k
115. tizēn kle.intjn mō.r tizēn fē.intjn (*fin gezegd
van een kind* - finstō.fv. *van een jurk*)
116. e.j kēnt hi:ē ē.ijer krign opdēmārek
117. he hēfēzēXt datē amē zalējkn
118. de mē.itse: datēgēlikhat
119. dōr vāzn vifprizē | tē pri:zn |
120. ēndēr danē.ikē līkt fēlē ē.ikēls | e.kē *gezegd
door de boeren* |
121. tva.tēr zalō da.lēk Xō.n kōkn - tkōkal
122. thō.j is nōXrō.ēn - tsnōX mō.r pasēmē.jt
123. majēns.zē maktē metdō.ē en dō.jer vanēnē.i
| dō.ēs en dō.jērs *zijn de meerv.* |
124. dat bō.mpkn za.lō.dō.r lastēX kēnn grō.jn
125. de pasto.ēr hēf Xū:jēvin | he.rēmē | de domēnē.r
126. ēnsoldē hy.s is avēbrant (*hy:zē is meerv.*) | lus -
ly:zē - mus - my:zē |
127. dēmēlek spat ytēt Xi.ē vande ko.ē | ko.nē =
koeien ook de bestj |
128. de kēster lu:āt - ēn kry.s - twe. kry.zē
129. de bōmē vande kruva.gn by.Xt dō.ē dō.r de
zvērtē | ook de bōmē vandēkō.rē |
130. dētwe dy.tsērs kwāpn nō. by.tn
131. zē hēptam bont en blō.w ēsla.gn
132. de sō.usē is vat danē - flō.w (*vroeger laf*)
133. dēsne. līX dīkē
134. tīs nē helē hōrte (= *hort*) gēls.nē dako.wēzē.nē
hēbē | e.uvēXhē.it |
135. bōrkylo. (= *Borkulo*) vōetnō.w nē hēlsējē
stāt | ni.uwpo.rt |
136. dō:ēn - ik dō:ēt - e.j dō:ēt - he datēt - ve dō:tēt -
e dō:tēt - (e.lō. *zelden*) - ze. dō:tēt - ik de ēt - e.j
de.nēt - he. de.ēt - vj de.nēt - e.j de.nēt - ze.
de.nēt - de. ik dat - de.he ētmō.r - de.n zē.ēt
mō.r
137. dō.pn - dō.pkle.t - dō.pfont - dēsoldō.tn | kle.t
= *jurk* |
138. dōēsē - he dōrst - he dōrsē - he hēf ēdōrst
139. bmt - ik bīmē - e.j bmt - he bmt - ve. bmt - e.j
bmt - ze bmt - bmt he. - bō:nt he - ik hēbē -
ēbō:ndp
140. *Locale landmaten* : ēnspmts Xēsē.ij - ēmōldēr
sō.t - ēnsXē.pōlsō.t = 1000 m² - ēm bāndēr =
7 sXē.pōlsō.t
141. *Locale waternamen* : de a.ltēnsē bēkē (*tegen-
woordig slīnē genoemd*) - de kē.isērsbē.kē (*ont-
staat onder Bredevoort*) - tsilvōrē.kskn (*zō
genoemd naar het heldere water* - de a.ltēnsē
bēkē (*ontstaat ten oosten van Winterswijk in
Duitsland, komt bij Doetinchem in de Oude
IJsel*)

111. De naam van deze plaats in haar eigen dialect is a.ltnp
 112. De inwoners heten a.ltnsp
 113. Geen bijnaam bekend.
 114. Aantal inwoners op 1 jan. 1960: de gemeente Aalten telt ± 15000 inw. Aalten en Bredevoort horen er-
 toe. Het dorp Aalten telt 4 à 5000 inwoners.
 115. Taaltoestand : Gedeelten van het dorp : (m)darəp - balə (Barlo) - da.lə (Dale) - də hɔ.r.t (= de haard) -
 də hɔ.ənə (de Heurne) - lmtal (Lintelo) - də nestizərn
 Er is wel verschil in dialect tussen Lintelo en Baarlo. Het dialect van IJzerlo wijkt meer van dat van
 de twee genoemde buurtschappen af.
 Middelen van bestaan : In de buurtschappen gemengd agrarisch bedrijf, 2 grote textielfabrieken, ieder
 met 300 à 400 man personeel, een paar kleine met 5 à 6 man personeel, een papierverwerkende fabriek,
 knopenfabriek, meubelfabriek, verschillende klompenfabrieken met 5 à 6 arbeiders (In het dorp zijn
 geen boeren meer).
 Een groot aantal mensen werkt op andere plaatsen in de omgeving (Winterswijk, Varseveld, Terborg,
 Doetinchem).
 Zegslieden : 1. Arnoldus Hendrikus Diederich Rots ; 64 j. ; geb. Aalten ; onderwijzer, heeft hier altijd
 gewoond ; V. en M. van Aalten ; spreekt met Aaltense mensen Aaltens.
 2. Gerrit Lubberding ; 21 j. ; geb. Aalten ; kwekeling ; heeft hier altijd gewoond ; V. en M. van Aalten
 (zakenmensen) ; spreekt thuis Aaltens.
 (Lubberding heeft niet deelgenomen aan het weergeven van de zinnen 71-141, hoewel hij dit wel toe-
 gezegd had).